

Metoderapport SKUP

Fredsprisen:

En verdig vinner?

Brennpunkt, 9. oktober, 2012

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Journalist.....	2
2. Tittel.....	2
3. Publisert.....	2
4. Adresse.....	2
5. Kontaktpersoner.....	2
6. Ide	4
7. Bakteppe.....	4.
8. Finsikting av det journalistiske fokuset	5
9. Planlegging av publisering.....	5
10. Planlegging av research	6
11. Hva har Johnson Sirleaf oppnådd?.....	9
12. Nobelkomiteens uavhengighet	12
12. Andre temaer	13
14. Destinasjon Liberia	15
15. Å få presidenten i tale.....	15
16. Lundestad svarer	16
17. Redigering	17
18.Gjennomslag	17
19. Hva er nytt?	18

1. Journalist:

Tormod Strand, NRK

2. Tittel

«En verdig vinner?»

3. Publisert

NRK1, Brennpunkt, 9.oktober 2012, kl. 21.30

<http://tv.nrk.no/serie/brennpunkt/mdup11001112/09-10-2012>

(Til juryen: Det er dokumentaren om Fredsprisen og Ellen Johnson Sirleaf, og det etterfølgende konfrontasjonsintervjuet med Geir Lundestad som sendes inn som bidrag. Reportasjen om tidligere vinnere er ikke en del av dette SKUP prosjektet)

4. Adresse

NRK Brennpunkt, 0340 Oslo

5. Kontaktpersoner

Tormod Strand NRK Dagsrevyen, 95 88 39 33.

6. Ideen.

Ideen til å gå fredsprisen til Liberias president nærmere etter i sømmene fikk jeg på en noe falmet kinesisk restaurant i Liberias hovedstad Monrovia i desember 2011. Jeg var i landet for å undersøke om det var sant det Anders Behring Breivik skrev i sitt manifest, at han var i Liberia i 2002, for å rekruttere en serbisk krigshelt til sin organisasjon. Resultatet av reportasjeturen var at vi klarte å dokumentere at han hadde vært i Liberia, slik han selv påstod.¹

Jeg satt i restauranten sammen med en norsk politimann som jobbet for FN. Hans oppgave var å bistå liberisk politi. Fredsprisen til Liberias president Ellen Johnson Sirleaf var annonsert få uker tidligere. Politimannen ristet på hodet over fredsprisen, og sa en del som fattet min interesse: presidenten var ingen populær politiker i Liberia, uten de 8000 FN soldatene på plass ville det bryte ut krig på ny. Presidenten har motarbeidet forsøkene på å få til en rettsprosess for å få dømt krigsforbrytere under krigene i Liberia. Han mente kort fortalt at det var en håpløs pris. Dette synet delte overraskende mange av de liberierne jeg traff under denne reportasjeturen.

For meg var alt dette nytt. Liberia og det som har skjedd der var ikke akkurat mitt spesialfelt. Jeg reiste hjem fra Liberia, og redigerte reportasjen om Breivik for Dagsrevyen. Men samtidig bestemte jeg meg for å prøve å følge fredspris-sporet nærmere. Den foreløpige ideen var basert på en hypotese om at Nobelkomiteen hadde vært noe lemfeldige i sin Research av en fredsprisvinner. Etterhvert som jeg på fritiden leste meg opp på Liberias svært spesielle og blodige historie, utvidet prosjektet seg.

7. Bakteppe.

Liberia er annerledeslandet på så mange måter. Det er Afrikas eneste land som er opprettet av frigitte slaver. I 1847 opprettet frigitte slaver fra USA staten Liberia. Problemet var at de frigitte slavene fortsatte der de amerikanske slaveeierne slapp, med å undertrykke de innfødte afrikanerne. De frigitte slavene ble de nye undertrykkerne. Så sent som på 1930 tallet utrykte Folkeforbundet (forløperen til FN) bekymring for tvangsarbeid og slavelignende forhold for arbeidere i Liberia som jobbet under den nye herskerklassen, liberia-amerikanerne. (det vil si etterkommerne etter de frigitte amerikanske slavene).

Selv om etterkommerne av de amerikanske slavene i dag utgjør kun noen få prosent av befolkningen, er det denne klassen som i stor grad fortsatt utgjør den politiske og økonomiske eliten. Og det er denne konflikten- mellom de innfødte og etterkommerne etter de frigitte USA-slavene- som er noe av bakgrunnen for krigene og de politiske motsetningene i landet. Dette er også i dag den viktigste underliggende konflikten i Liberia. Det er det bred enighet om blant Liberia-eksperter. Presidenten Ellen Johnson Sirleaf regnes for å kulturelt tilhøre den amerika-liberiske eliten.²

¹ <http://www.nrk.no/nyheter/norge/1.7928517>

² Det å kunne vise til innfødte røtter i Liberia betyr mye politisk. Johnson Sirleaf har delvis innfødt røtter, gjennom sin far. Dette er svært viktig politisk i Liberia. Men kulturelt regner hun å tilhøre den amerika-liberiske eliten. Se mer her: <http://www.liberiapastandpresent.org/JohnsonSirleaf/TribalRoots.htm>

Liberia har vært gjennom noen av de blodigste borgerkrigene på det afrikanske kontinent- og det sier ikke så lite. I 14 år var landet preget av krig og oppstand, utført med en bestialitet som savner sitt sidestykke. Kannibalisme og menneskeofring, massevoldtekter og summariske drap på sivile var typiske kjennetegn på krigene som startet i desember 1989 og som sluttet i 2003.³

Charles Taylor het mannen som startet opprøret i 1989. I dag sitter han krigsforbryterdømt i Haag, der han i 2012 fikk en dom på 50 år for forbrytelsene han stod bak i nabolandet Sierra Leone. Han er ikke tiltalt og dømt for noe av det han stod bak i sitt hjemland Liberia. Ekspertene mener forbrytelsene han var ansvarlig for der, trolig overgår det han nå er dømt for i Sierra Leone.

Ellen Johnson Sirleaf har innrømmet i sin selvbiografi "This child Will be Great" at hun sympatiserte med Charles Taylor. Hun har også innrømmet pengebidrag, men sier hun raskt skjønte hva slags mann han var og avbrøt fort all støtte.

8. Finsikting av det journalistiske fokuset.

Nobels fredspris blir kalt verdens mest ærefulle pris.⁴ Verdens øyne og ører er rettet mot Norge, Oslo og Nobelinstituttet. Norges renommé står på mange måter på spill. Derfor mente jeg det var en viktig journalistisk oppgave å se på og undersøke hvor grundig komiteen jobber med å finne en verdig vinner.

På nyåret 2011 begynte jeg å planlegge og å tenke gjennom hvordan et konkret prosjekt på fredsprisen kunne se ut. Jeg så at det måtte bli et prosjekt med tre klart avgrensede deler:

1. Det første var å undersøke om Johnson Sirleaf snakket sant om hvor perifert hennes forhold til krigsforbryterdømte Charles Taylor faktisk var.
2. Det andre hovedmålet med Research en var å undersøke hvor godt Nobelkomiteen kjente til hennes forhold til Charles Taylor.
3. I begrunnelsen for prisen listes det opp en rekke forhold som går på hvilke fremskritt Liberia har gjort under Johnson Sirleafs sjuårige regjeringstid, og som gjør henne fortjent til en fredspris. Jeg bestemte meg for å sjekke om alle disse begrunnelsene holdt vann, om de ga en riktig beskrivelse av hva hun hadde oppnådd.

9. Planlegging av publisering.

Jeg jobber til daglig i Dagsrevyen, og min opprinnelige plan var å lage en reportasje i Søndagsrevyen, der vi lager lengre magasinsaker. I samråd med reportasjelederne Gunnhild

³ Se Stephen Ellis: Mask of Anarchy.

⁴ <http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199295678.001.0001/acref-9780199295678-e-1700?rskey=1h1qmu&result=1&q=nobel>

Viken og Helle Fjelldalen ble vi enige om at det var et interessant prosjekt, men at det var for omfattende både i form av Research og lengde til at vi kunne få plass til det i våre magasinsendinger. Reportasjeleder i Brennpunkt hadde allerede på det tidspunkt tatt kontakt for å høre om jeg hadde noen ideer til Brennpunkt. Jeg tok da opp denne ideen, og Brennpunkt sa de ønsket et slikt prosjekt. På grunn av 22. juli rettssaken, kunne ikke Dagsrevyen frigi meg til Brennpunkt før i mai 2011. Fra mai 2011 til sending 9. oktober jobbet jeg heltid med dokumentaren. (minus en måneds sommerferie i juli). Vi ble enige om at publisering rett før tildeling av neste fredspris ville være god timing. Det vil si første eller andre uke av oktober.

10. Planlegging av Research.

Etter å ha vært i Liberia i en uke i desember 2011, så jeg et stort hinder for å få gjennomført Fredspris-prosjektet. Liberia er et av verdens mest korrupte land, det gjør seg også gjeldende i journalistikken. Det er vanlig at journalister tar seg betalt fra kilder som ønsker sine saker på trykk. Generelt er det et land der det er vanskelig å operere som journalist, fordi det er vanskelig å få informasjon du kan stole på. Kjente og viktig begreper innen journalistikk har et annet innhold i Liberia, sannhet er ikke sannhet slik "vi" forstår det, dokumentasjon likeså. Bare det å stille de vanlige kontrollspørsmålene i en kildesituasjon, som "hva er kilden din til den opplysningen", eller "er du sikker på dette", eller "hvorfor ønsker du å få fram dette», kan føre til at du blir sett på med svært skeptiske øyne.

I tillegg er Liberias et samfunn med mye politisk hat, som får folk til å gå langt i å komme med beskyldninger og påstander det ikke er dekning for. Og det er et land der mange er redde for å uttale seg, av frykt for både represalier og stengte muligheter for en selv.

Dette var noe av bakgrunnen for at jeg trengte hjelp. Mye hjelp. Jeg var avhengig av å finne journalister/researchere jeg kunne stole på, og som kunne gjøre Research for meg i forkant av at jeg kom til landet. Min erfaring fra oppholdet mitt i desember er året før var at det var vanskelig å finne gode researchere du kunne stole på.

I tillegg var det ganske utfordrende research-oppgaver i Liberia jeg trengte hjelp til.

Tilfeldighetene ville det slik, at jeg i januar 2011 var på et sikkerhetskurs for journalister i Wales. På dette kurset deltok to journalister som begge hadde base og jobbet i Liberia. Jeg brukte mye tid på å snakke med de to, og fikk styrket min tro på at et prosjekt der jeg så kritisk på nobelprisen 2011 var en god ide. Den ene av de to, Bonnie Allen fra Canada, var villig til å hjelpe meg med Research. (Den andre skulle avslutte sitt Liberia-opphold den våren, hun ville til et roligere sted, hun dro til Mexico..).

Jeg undersøkte Bonnie Allens bakgrunn, hun hadde en lang journalistkarriere fra Canada, etter flere år i den statlige kringkastingen CBC som radio og TV reporter. Hun hadde flere år bak seg som freelancer i Afrika, de to siste årene i Liberia. Hun jobbet også som journalistprofessor på universitetet i Monrovia, og hadde gjennom den jobben god kontakt med lokale journalister, som senere skulle vise seg å være svært verdifullt for meg.

I min egen logg for prosjektet ⁵ går det fram at de konkrete research-oppgavene var nokså omfattende før jeg begynte på arbeidet:

1. Det første var å undersøke om Johnson Sirleaf snakket sant om hvor perifert hennes forhold til krigsforbryterdømte Charles Taylor faktisk var. Hvordan skulle jeg gå fram?

Først måtte jeg sette meg inn i Litteraturen om Liberia, og borgerkrigene. Uten å være lest opp og godt forberedt ville det være vanskelig å bli tatt alvorlig av ekspertene jeg skulle ta kontakt med, i tillegg var det selvfølgelig i seg selv viktig å kjenne til de mest sentrale temaene i diskursen om Liberia og borgerkrigene.

Gjennom litteratur og avisarkiv identifiserte jeg de fremste ekspertene på Liberia og borgerkrigen, som jeg måtte ta kontakt med. Målet var å spørre ekspertene om hvorvidt Johnson Sirleaf hadde fortalt sannheten om sitt forhold til Charles Taylor.

Jeg måtte også prøve å få et intervju med Charles Taylor selv. Og også Johnson Sirleaf. I tillegg skulle jeg prøve å få kontakt med kilder som var direkte aktører i borgerkrigen på 90 tallet i Liberia.

2. Det andre hovedmålet med researchen var å undersøke hvor godt Nobelkomiteen kjente til hennes forhold til Charles Taylor. Metoden jeg valgte her var å identifisere hvilke norske eksperter som hjelper nobelkomiteen med å utrede kandidater. En fast norsk gruppe med samfunnsvitere ⁶ siler kandidatene, og leverer rapporter på de mest aktuelle som deretter blir utredet videre ved hjelp av internasjonale eksperter. Jeg fant også fram til tidligere medlemmer av nobelkomiteen, for å forstå av hvordan komiteen faktisk jobber. og selvfølgelig måtte jeg snakke grundig med komiteens sekretær, Geir Lundestad.

3. Det tredje research-temaet var å granske om nobelkomiteen hadde rett i sine beskrivelser av hva Johnson Sirleaf hadde oppnådd i Liberia, slik Nobelkomiteen beskriver det i begrunnelsen for prisen. Metoden her var først å prøve å få tak i hva som var nobelkomiteens kilder for faktaene, for deretter å vurdere om nobelkomiteen hadde trukket riktige slutninger på bakgrunn av kildematerialet. Denne delen av researchen skulle senere vise seg å bli ganske omfattende.

Jeg startet med Research på hvordan Nobelkomiteen jobber. Jeg hadde en grundig bakgrunnsprat med sekretær Geir Lundestad allerede i desember 2010. Han sa at det var svært lite han kunne si fordi alt arbeid som nobelkomiteen gjør er hemmeligholdt i 50 år, det er bestemt av den svenske nobelstiftelsen. Og det tas ikke noe referat fra møtene. Men Lundestad forsikret at alle kandidater som var med i siste runde ble undersøkt grundig, de fleste også av internasjonale eksperter. Han bekreftet at de tre fredsprisvinnerne fra 2011 ⁷

⁵ Min erfaring er at det betaler seg å skrive daglig logg i et lenger prosjekt: Hvem du snakket med, hva de sa, planlegging av neste skritt.

⁶ De norske ekspertene er Astrid Suhrke, Øyvind Østerud, helge Pharo, Olav Njølstad, Anne Julie Semb.

⁷ Nobels fredspris for 2011 ble tildelt Liberias president Ellen Johnson-Sirleaf, den liberiske fredsaktivisten Leymah Roberta Gbowee og menneskerettsaktivist og journalist Tawakkol Karman fra Jemen.

alle ble undersøkt av internasjonale eksperter, gjennom konsulentoppdrag gitt av nobelkomiteen. På bakgrunn av denne bakgrunnssamtalen med Lundestad la jeg til et ytterligere research-oppdrag, nr 4: å finne fram til den eller de internasjonale ekspertene som Nobelkomiteen brukte når de valgte å gi prisen til Johnson Sirleaf.

Som nevnt er det også en fast norsk ekspertkomite bestående av norske akademikere, som går gjennom kandidatene som nomineres hvert år. Jeg hadde grundige bakgrunnssamtaler på telefon med flere av de norske ekspertene. De vet ikke hvilke internasjonale eksperter som gjør jobben etter at de har vurdert kandidatene, det er det bare Lundestad og komitemedlemmene som vet. ifølge Lundestad var det han selv som velger ut hvilke internasjonale eksperter som skal brukes. Disse ekspertene får samtidig beskjed om ikke å fortelle at de hadde blitt brukt som eksperter. Jeg snakket også med kilder som kjente til hvordan nobelkomiteen jobber med å kartlegge kandidater, og disse kildene var svært skeptiske til prosessen. En kilde med svært godt innsyn i prosessen kalte det en toppstyrt prosess der Geir Lundestad sitter med altfor mye makt.

I arbeidet med å finne ut hvilken eller hvilke internasjonale eksperter som komiteen brukte, hadde jeg stor nytte av den norske Liberia ekspert, fafo forsker Morten Bøås.

Gjennom han fikk jeg navn på de 5-6 fremste i verden på Liberia. Snøball-metoden ble brukt, det vil si hver ekspert jeg var i kontakt med ble spurt om hvem de mente var verdens fremste Liberia-eksperter, og som kunne være komiteens ekspert. Det fine med akademikere er at de ligner på journalister, de lever av åpenhet og fri utveksling av informasjon, og er svært lette å få i tale. De er heller ikke uvillige til å gi vurderinger av kollegers arbeider på godt og vondt. Til slutt satt jeg med en liste på 10 eksperter i internasjonal academia som alle var enige i må regnes som Liberia eksperter. De fleste ekspertene var ganske samstemte i at disse navnene måtte med på en slik liste. Flere er det ikke i internasjonal academia som fortjener betegnelsen Liberia-eksperter, ifølge de 10 jeg hadde på min liste. Alle de 10 ble kontaktet, de fleste på telefon, noen på mail. Alle svarte så kontant og raskt og uten nøling at jeg føler meg ganske sikker på at de snakket sant når de sa de ikke hadde vært konsulent for Nobelkomiteen. Resonnementet i forkant fra min side var at hvis de faktisk var konsulenten nobelkomiteen hadde brukt ville de enten nøle, svare at dette kan jeg ikke kommentere, eller ikke svare på min henvendelse.

Det var kun en av de 10 som var vanskelig å få kontakt med, derfor begynte min mistanke å vekkes: var vi på sporet av nobelkomiteens konsulent? Men når vi først fikk tak i han, ble jeg raskt klar over at han iallfall ikke var mannen. Nigerianske Adekeje Adebajo⁸ var av de mest kritiske til at hun fikk prisen, og han avviste blankt og uten nøling at han hadde vært konsulent.⁹

Vi kunne derfor oppsummere med at ingen Liberia-eksperter overfor NRK kunne bekrefte at

⁸ http://asci.researchhub.ssrc.org/adekeye-adebajo/person_view

⁹ Nå er det riktignok sånn at konsulentene ikke skal utale seg om det er riktig eller galt at en kandidat skal få prisen, de skal bare trekke fram argumenter for eller mot en kandidat. Adebajo har levert flere bidrag, blant annet en bokanmeldelse av Ellen Johnson Sirleafs selvbiografi "This child will be great" der han er svært kritisk til presidenten.. Hans klare råd var at hun ikke var verdig en fredspris.

de var brukt som konsulenter av nobelkomiteen. Vår konklusjon ble styrket også av at en særdeles god kilde pekte på hvem nobelkomiteen faktisk hadde brukt som konsulent. Hvis det navnet er riktig, så har nobelkomiteen for det første ikke brukt en Liberia-ekspert, og heller ikke en som har satt sine ben i Liberia. Vedkommende er kvantitativ fredsforsker, og som Morten Bøås sa: hvis det er eksperten Nobelkomiteen har brukt, har han gått langt utover sitt kompetanseområde, og det burde Nobelkomiteen ha visst. Navnet på denne eksperten er ikke med i dokumentaren, fordi vi ikke kan dokumentere det.

Researchoppgavene gjorde jeg parallelt, men konklusjonene på ulike deler av researchen påvirket andre deler i resacharbeidet. For eksempel var funnet av at nobelkomiteen sannsynligvis ikke har brukt Liberia-eksperter når de skal ettergå Johnson Sirleaf, viktig å vite når jeg skulle starte den omfattende researchen det er å gå gjennom nobelkomiteens påstander om hva Johnson Sirleaf har oppnådd i Liberia. Det styrket min mistanke om at denne delen av nobelkomiteens Research kanskje ikke hadde vært så grundig.

11. Hva har Johnson Sirleaf oppnådd?

Det tredje research-temaet var å granske om nobelkomiteen hadde rett i sine beskrivelser av hva Johnson Sirleaf hadde oppnådd i Liberia, slik Nobelkomiteen beskriver det i begrunnelsen for prisen. Først må jeg si noe om hvorfor dette havnet på listen over research-temaer i det hele tatt. Bakgrunnen var at jeg hadde laget en reportasje i desember om voldtekt i Liberia. Hovedfokuset var at voldtekt av barn fortsatt hadde et stort omfang i Liberia. I den forbindelse gjorde jeg litt Research for å prøve å få svar på hva omfanget av voldtekt generelt var i Liberia i dag, og om det hadde gått opp eller ned siden borgerkrigen sluttet i 2003. Det korte svaret på det var at det var svært vanskelig å si noe sikkert om, fordi Liberia er svært dårlig på alt som har med statistikk å gjøre. Derfor stusset jeg når jeg leste denne setningen i begrunnelsen for å gi Johnson Sirleaf fredsprisen:

«det uhyrlige antallet voldtekter har gått ned».

Hvor har Nobelkomiteen det fra? Først tenkte jeg at jeg selv hadde gjort dårlig Research i min en reportasje om voldtekt, siden jeg ikke hadde funnet disse kildene. Jeg snakket med Lundestad, og han sa de ikke kunne oppgi kilde for den opplysningen, eller noen av de andre opplysningene i komiteens begrunnelse. Dermed begynte jeg å ettergå påstanden. Her fikk jeg også hjelp av Bonnie Allen i Liberia, som i utgangspunktet mente det hørt rart ut at det fantes noen autoritativ kilde på at voldtekt hadde gått ned de siste årene. Etter å ha vært i kontakt med både myndigheter og Ngo-er som opererer i landet var det klart for både Bonnie og meg at det var et mysterium hvor Nobelkomiteen hadde sin opplysning fra. I beste fall var det en antagelse. Tvert imot viste rapporter at rapporteringen av voldtekt hadde gått opp de siste årene. Men en mulig feilkilde her var at det kunne være rapporteringer for voldtekter som lå flere år tilbake i tid, og at det heller var et bedre klima for å rapportere om voldtekt som var forklaringen på den økende rapporteringen. Et annet moment som gjorde meg skeptisk til opplysningen fra Nobelkomiteen var kjennskap fra Norge om statistikk og voldtekt. Å slå fast at omfang av voldtekt har gått ned eller opp er svært vanskelig, det man kan si noe om er om utviklingen i rapporteringen av voldtekt. All erfaring tilsier at den rapporterte voldtekten kun er toppen av isfjellet i forhold til faktisk antall voldtekter. Dette gjelder i alle land, også i Norge, og ikke minst i et land som Liberia. Så derfor er det i seg selv en uhyre dristig påstand- slik nobelkomiteen gjør- å slå fast at omfang av voldtekt har gått ned. I tillegg til at det altså ikke

finnes noen kilde som har vært mulig å oppdrive som støtter nobelkomiteens påstand.

Helt konkret valgte vi å bruke norske Flyktningshjelpen som kilde. De er den organisasjonen i Liberia som har mest kompetanse når det gjelder voldtekt, og de hadde en svært erfaren medarbeider som vi snakket grundig med. Flyktningshjelpen har også skrevet en svært omfattende rapport om hva vi vet om voldtekt i Liberia i dag, som også var et svært viktig dokument for oss. Og som Nobelkomiteen ikke kan ha hatt kjennskap til. Da hadde de konkludert annerledes.¹⁰

I tillegg til voldtekt har nobelkomiteen en rekke andre påstander om hva Johnson Sirleaf har oppnådd, dette er teksten i nobelkomiteens begrunnelse:

«Liberia er fortsatt et av verdens fattigste land og har store problemer, men framgangen har likevel vært betydelig etter at Johnson Sirleaf ble innsatt som president i 2006. Borgerkrigen er slutt; demokratiet fungerer; den økonomiske veksten har vært betydelig, den svært så utbredte korrupsjonen er blitt noe mindre; kvinners utdanning og deltakelse i samfunnslivet er blitt betydelig styrket; det uhyrlige antallet voldtekter har gått ned.

Få andre oppfyller bedre de kriteriene for å få Fredsprisen som er nevnt i Alfred Nobels testamente.»

Her var det mye å ta tak i. At borgerkrigen er slutt har ingenting med Johnson Sirleaf å gjøre, den sluttet i 2003, tre år før hun ble innsatt som president. At demokratiet fungerer er en påstand som nok mange i Liberia vil være uenig i, og at Johnson Sirleaf er noen samlende figur som bidrar til forsoning er også omstridt som vi skal se. Den økonomiske veksten har vært betydelig, det er vel trolig der nobelkomiteen treffer planken best i sin beskrivelse av hva presidenten har oppnådd. Opplysningen om at korrupsjonen har blitt noe mindre, er svært omstridt. Liberia var et av verdens mest korrupte land på indeksen til transparency International i 2005(nr 137 av 158 land) men har klatret oppover indeksen og er nå nr 91 på lista i 2011) men mest alvorlig er at folk veldig nær presidenten er tatt for korrupsjon. Presidenten selv beskyldes for å favorisere egne sønner og nær familie og venner (et uberedt problem generelt i Afrika). Mistankene og beskyldningene om korrupsjon og nepotisme i kretsen rundt presidenten er så omfattende, at det å gi henne kredit for å få ned korrupsjonen framstå som ganske risikofullt av nobelkomiteen. Grunnen til at vi ikke fokuserte på korrupsjon i dokumentaren, var at komiteen tross alt har dekning for påstanden, gjennom den forbedrede posisjonen på transparency internationals indeks. Men som sagt, det er allikevel en problematisk formulering.

Neste påstand, om at kvinners utdanning og deltakelse i samfunnslivet er betydelig styrket, er også høyst problematisk skulle det vise seg. Hovedproblemet er at svært mange jenter dropper ut av skolen svært tidlig. På grunn av tradisjonelle kjønnsroller, som tilsier at jenter skal hjelpe til hjemme. Seksuelle overgrep og utnyttning av jenter fra mannlige lærere som gjør jenter gravide er også noe av bakgrunnen for det store frafallet av jenter i skolen. Det er riktig at det er et økende antall jenter som starter på skole, men det var en utvikling som var i gang mange år før Johnson Sirleaf ble valgt til president. Hun har ikke klart å gjøre noe med det store frafallet av jenter. Dette gjør at påstanden om at jenter i økende grad tar utdanning er vanskelig å skrive under på. I tillegg fant vi ut at enheten i utdanningsdepartementet som

¹⁰ ASSESSMENT OF GENDERBASED VIOLENCE (GBV)
DATA IN LIBERIA DARIUSZ DZIEWANSKIFEBRUARY 2011

Johnson Sirleaf opprettet for å gjennomføre ambisjonene om at jenter i økende grad skulle ta utdanning, var økonomisk sulteforet. De hadde ikke fått bevilgninger på flere år, og lederen hadde gått uten lønn i lengre tid. Unicef trakk seg fra samarbeidet med denne enheten, på grunn av manglende bevilgning fra staten. Hadde nobelkomiteen undersøkt nærmere, ville de trolig ikke skrevet formuleringen om at kvinners utdanning er betydelig styrket.

Mye av tiden ble også brukt på Research rundt forholdet mellom Johnson-Sirleaf og Charles Taylor. Liberia-ekspertene jeg snakket med kom med gode innspill. Mitt første mål var å prøve å få et intervju med Charles Taylor. Undersøkelser jeg gjorde rundt hans troverdighet, var riktignok ikke oppløftende, flere kilder uavhengige av hverandre mente det han sa måtte tas med en klype salt. Blant annet fordi det jo var Johnson Sirleaf som bidro til at han ble utlevert til krigsforbryterdomstolen. Negative uttalelser fra Taylor om Johnson Sirleaf kunne bare være et takk for sist fra Taylors side. Vi fikk aldri noe intervju med Taylor, sikkerhetshensyn var argumentet fra fengselsmyndighetene i Nederland. Men vi fikk en bra løsning: jeg fikk advokaten til å stille Taylor en del spørsmål, og til å skrive en erklæring om sitt forhold til Johnson Sirleaf. Så intervjuet vi advokaten utenfor fengselet. Taylor sa flere interessante ting, at Johnson Sirleaf var svært viktig i å få internasjonal støtte til hans organisasjon NPFL, og at hun samlet inn en million dollar til NPFL. Men Taylors troverdighet var et problem, derfor trengte jeg andre og bedre kilder på forholdet mellom Johnson Sirleaf og Charles Taylor.¹¹

Ifølge Taylor bestod ledelsen i NPFL av ham selv, Johnson Sirleaf, og Tom Woewiyu. Sistnevnte var forsvarsminister under Taylor, og talsmann. I Liberia undersøkte jeg nærmere rundt Tom Woewiyu. Han hadde skrevet en krass kritikk av Johnson Sirleaf, og hennes styresett. men han var også sterkt kritisk til Charles Taylor, og hans rolle i borgerkrigene. Av ekspertene jeg var i kontakt med, og andre gode kilder i Liberia, ble Tom Woewiyu vurdert til å være en troverdig kilde. Derfor bestemte Brennpunkt seg for at jeg etter mitt opphold i Liberia i juni 2011 skulle reise til USA for å intervju Tom Woewiyu.

Jeg mente det var viktig for dokumentaren også å bruke afrikanske kilder i dokumentaren, for å få fram at Johnson Sirleaf er mer kontroversiell i Liberia, og Afrika, enn hun er i USA og Europa. Derfor intervjuet jeg en av få uavhengige politiske kommentatorer i Liberia, ansatt i en tenketank i Monrovia, Abdullai Kamara. Han var også i besittelse av et interessant dokument.¹² Det dokumenterer at i juli 1990- et halvt år etter at krigen var brutt ut og på et tidspunkt da Taylor allerede hadde begått mange av uhyrlighetene han ble kjent for- så støttet Johnson Sirleaf Taylor helhjertet, og mente han var mannen som kunne bringe fred og demokrati til Liberia.

Jeg jobbet også med flere andre spor uten at vi klarte å dokumentere det godt nok. Flere av de internasjonale ekspertene jeg var i kontakt med, mente blant annet at Johnson Sirleafs støtte til Taylor varte mye lenger ut på 90 tallet enn hun selv har antydnet. Dette sporet jobbet jeg lenge med, men fant til slutt ut at dokumentasjonen på dette punktet ikke holdt vann til å ha med i dokumentaren.

¹¹ På plass i Liberia snakket jeg med flere aktører fra borgerkrigen, det viste seg at disse alle hadde sterke bånd til Charles Taylor, det de sa var et ekko av Taylor virket det som. Derfor ble budskapet deres ikke brukt i dokumentaren, selv om det var sterkt kritisk til Johnson Sirleaf.

¹² Vi sjekket med arkivet i den amerikanske kongressen at dokumentet var ekte.

Min oppsummering av researchen rundt Johnson Sirleaf og Taylor var at Nobelkomiteen åpenbart har godtatt Johnson Sirleafs versjon uten å stille de vanskelige spørsmålene, til tross for at det er mye som tyder på at hun ikke har sagt sannheten om omfanget av sin støtte til Taylor.

12. Nobelkomiteens uavhengighet

Researchen var i utgangspunktet lagt opp som et trålkast med liten maskevidde: målet var å snakke med så mange som mulig som på en eller annen måte kunne tenkes å ha noe å komme med når det gjelder prosessen, eller resultatet av arbeidet med fredsprisen 2011. Dette er en metode som er lur å bruke for å unngå at du mister viktige perspektiv og vinkler som du ikke selv har tenkt ut på forhånd. Som en del av denne generelle researchen fikk jeg også snakket med Marit Nybakk. Det var hun som tok initiativet til å nominere de to liberiske kvinnene, Leymah Roberta Gbowee og Ellen Johnson Sirleaf. Hun fikk med seg en tverrpolitisk gruppe av kvinner på Stortinget som sender inn forslaget til nobelkomiteen. Jeg ville snakke med Nybakk for å høre om hvordan og hvordan hun fikk ideen. Hun snakket seg rett inn i dokumentaren. Jeg hadde en lang samtale med Nybakk, som helt åpent og uten noen nøling på spørsmål om hvorfor hun foreslo Johnson Sirleaf fortalte meg noe som berører Nobelkomiteens uavhengighet. Nybakk sa at ideen om Johnson Sirleaf og Leimah Roberta Gbowee kom fram i en samtale hun hadde hatt med nobelkomiteens medlem Ågot Valle. Nybakk sa de to var opptatt av å finne verdige kandidater som kunne løft fram i lyset FNs resolusjon 1325 fra år 2000 om kvinners rolle i krig, og i fredsprosesser. De hadde begge kommet til at Johnson Sirleaf var en god ide. Oppsummert: Et medlem av nobelkomiteen hadde i samarbeid med en stortingsrepresentant funnet fram til en kandidat, som stortingsrepresentanten så foreslår overfor nobelkomiteen. Dette berører nobelkomiteens uavhengighet. (Det er ikke noe i veien for at et medlem av komiteen selv kan nominere en kandidat, det spesielle her var at det skjedde i samarbeid med en stortingsrepresentant).

I 1977 ble det bestemt at sittende stortingsrepresentanter ikke skal sitte i Nobelkomiteen, for å markere at komiteen er uavhengig av Stortinget. Under tildelingen av fredsprisen til Kina-dissidenten Luax Xiabo var regjeringen og også Nobelkomiteen veldig opptatt av å markere at komiteen er uavhengig av Stortinget. Som et tidligere medlem av nobelkomiteen sa til meg; det er ganske spesielt hvis et medlem i komiteen går i kompaniskap med en stortingsrepresentant for å fremme en spesiell kandidat. Dette var med som et poeng i det endelige sluttproduktet. Det som kompliserte researchen på dette punktet var at Ågot Valle var blitt alvorlig syk. Etter å ha rådført meg med nære partivenner i SV sentralt og også lokalt i Hordaland valgte jeg å unngå å kontakte henne for å få et intervju. Det kunne være en for stor belastning. Fakta i saken hadde jeg ingen grunn til å tvile på, Nybakk hadde ingen interesse av å framstille dette på en uriktig måte.

Etter å ha snakket flere ganger med Marit Nybakk ble hun etterhvert skeptisk, og sa rett ut at hun hadde fått råd av sine medierådgivere i Arbeiderpartiet om å ikke stille opp på

intervju med NRK. Men jeg fikk overtalt henne. Hun sa på telefon før intervjuet at hun skulle skrive en aviskronikk, hun sa hun var sint på meg og NRK fordi vi valgte å se kritisk på en kvinnelig fredsprisvinner. Hun gjentok i intervjuet at hun mente det var ganske spesielt av NRK å velge en kvinnelig vinner når vi først skulle granske en fredspris, og at det hele skulle gjøres av en mannlig journalist. Jeg oppfattet dette som en form for hersketeknikk, å tillegge meg holdninger til kvinner og kjønnsroller, for å få meg bort fra tanken på å lage dokumentaren. Derfor ble det poenget også med i den endelige dokumentaren. Jeg skal innrømme at det å bli mistenkeliggjort på dette området for meg ga litt mer bensin til å gyve på med det videre arbeidet, jeg ble nok litt provosert. I slike situasjoner er det viktig å unngå en "bunkers-mentalitet", der det å bli personlig provosert får lov til å farge dine journalistiske valg. Derfor var jeg nøye på dette punktet med å rådføre meg med flere andre kolleger (og min kone), for å høre om dette burde med i dokumentaren, eller om min vurderingsevne her var litt for mye påvirket av en smule harme.

13. Andre temaer

Det slo meg underveis i researchen at det virket som om USA og Europa så på Johnson Sirleaf som en heroisk forkjemper for kvinnelige rettigheter i Afrika, en slags rockestjerne-lignende skikkelse som Newsweek kalte henne. Men dette stemte dårlig med oppfatningen av henne i Afrika og Liberia, der blir hun oppfattet som en ganske verdikonservativ kvinne, opptatt av å bevare det bestående. For europeiske medier ble denne siden av fredsprisvinneren først kjent gjennom en nyhetssak som britiske The Guardian kjørte, der Johnson Sirleaf i utvetydige ordelag sa hun ikke ville endre liberisk lov som gjør homoseksuelle handlinger straffbart. Saken skapte store overskrifter i internasjonale medier.¹³

Fredsprisen til Ellen Johnson Sirleaf er av Nobelkomiteen annonsert som en kvinnepris, en pris for å fremme kvinners rettigheter. Slik ble også prisen mottatt. Derfor mente jeg det var et viktig poeng å få fram at hun har en del standpunkter som ikke rimer med bildet av en politiker som kjemper for kvinners rettigheter. Derfor valgte jeg å fokusere på en skikk som rammer liberiske kvinner: kjønnslemlesting.

Dette var et område det var svært vanskelig å gjøre research på, fordi det er et tema det ikke skal snakkes høyt om i Liberia. 60 prosent av jentene i Liberia blir kjønnslemlestet, og overgangsritualet foregår i såkalte bush-skoler, Sande-samfunn, som det kalles. Her lærer unge jenter tradisjonelle verdier, hvordan de skal stelle for en mann og lage mat. Og her foregår også omskjæringen. I Liberia drives disse bush-skolene med lisens fra regjeringen ved innenriksdepartementet. Ulikt i andre afrikanske land så ar altså regjeringen satt sitt godkjent-stempel på kjønnslemlesting i Liberia.

En internasjonal aksjon var på gang, for å prøve å presse Liberia til å innføre et forbud

¹³ <http://www.guardian.co.uk/world/2012/mar/19/nobel-peace-prize-law-homosexuality>

mot kvinnelig omskjæring. Etter forrige valg i 2011 tok regjeringen et initiativ der de sa de skulle diskutere med tradisjonelle ledere visse helsemessige konsekvenser av omskjæring. Om dette betød at Johnson Sirleaf ville skikken til livs, var det vanskelig å få klarhet i.

Men rett etter at jeg var tilbake fra Liberia, og fortsatte min research, kom det en nyhetssak fra Liberia som gjorde det klart at presidenten ikke ville forby kvinnelig omskjæring.

Stephen Binda, en kjent journalist som dekker presidenten, sa at Johnson Sirleafs nye dialog med bush-skolene var et forsøk på å få det internasjonale samfunnet til å tro at hun ville gjøre noe med skikken, men at hun egentlig ikke ønsket å endre noe. Kilder i Liberia fortalte også at de tradisjonelle lederne i Liberia, som står for tradisjonelle verdier som blant annet omskjæring, er en svært mektig gruppe i Liberia. Uten støtte fra denne gruppen ville presidenten trolig ikke blitt gjenvalgt, var det mange som mente i Liberia. Johnson Sirleaf kommer også fra en av stammene i Liberia som praktiserer kjønnslemlesting, noen kilder mente også dette kunne ha betydning for presidentens ståsted.

Vi valgte også å legge vekt i dokumentaren på Johnson Sirleafs rolle i freds og forsoningsarbeidet i Liberia, siden jo dette er en fredspris. Nobelkomiteen nevner også i sin begrunnelse at hun har klart å bevare freden.

Det spesielle med Liberia er at til tross for en 14 år lang bestialsk borgerkrig der uhyrlighetene overgikk det meste, så er det 10 år etter at borgerkrigen var slutt ennå ikke gjennomført noe rettsoppgjør. Johnson Sirleaf har vært president i sju av disse årene. En sannhets og forsoningskommisjon etter modell av Sør-Afrika fikk i mandat å gjennomføre en granskning. Men konklusjonene fra kommisjonen er lagt i en skuff.¹⁴ En av konklusjonene i 2009 var at 50 politikere skulle utelukkes fra all politikk i 30 år, på grunn av sin rolle i krigene. Johnson Sirleaf var en av disse politikerne. Hadde konklusjonene blitt implementert, vill Johnson Sirleaf ikke kunne ha stilt til gjenvalg i 2011. Johnson Sirleaf har på flere ulike måter motarbeidet kommisjonen arbeid. Nå er det klart at kommisjonens arbeid, og konklusjonene, hadde flere svakheter. Rapporten har derfor vært lett å angripe for dem som ikke likte konklusjonene. Men, tross dette: Flere eksperter på Liberia som vi snakket med hadde dette som sitt viktigste argument mot å gi presidenten fredspris: hun har rett og slett ikke bidratt til å få gang en forsonings og rettsprosess etter borgerkrigene.

Dette, sammen med at svært mange i Liberia mener hun ikke har sagt hele sannheten om sitt forhold til Charles Taylor er noe av grunnen til at presidenten er svært omstridt i sitt hjemland. Som en underliggende konflikt ligger motsetningene mellom den amerikano-liberiske eliten som presidenten regnes for å tilhøre, og den innfødte befolkningen. Av

¹⁴ <http://trcofliberia.org/reports/final-report>

mange sees Johnson Sirleaf på som en representant for dette styret, etterkommerne av de amerikanske slavene, som ble styrtet i et kupp i 1980. Og det er måten denne eliten styrte Liberia på, som er noe av hovedforklaringen på borgerkrigene i landet fra 1989 til 2003.

14. Destinasjon Liberia

I midten av juni i fjor var jeg klar for avreise til Liberia. Foran meg hadde jeg 14 dager med opptak og hardt arbeid i Liberia. Så godt som hele dokumentaren har jeg filmet selv- jeg er utdannet videojournalist i NRK. Denne måten å jobbe på krever at du har gjort unna det meste av researchen før du drar ut på opptak. Det å filme, finne gode situasjoner og tenke tv samtidig som du gjør fakta-research er vanskelig å kombinere. Derfor var det meste av researchen unnagjort før jeg reiste. Jeg hadde sammen med Bonnie Allen i Liberia laget en detaljert plan for opptak og intervjuer. Det spennende med planen vår var at jeg skulle underveis få hjelp av liberiske journalister som hadde et svært godt kontaktnett.

De to liberiske journalistene Nathan Charles og Stephen Binda var sammen med meg på opptak, og hjalp meg i å tråkle meg fram både når det gjelder byråkrati og geografi i Liberia.

Liberia er ikke noe enkelt land å jobbe i, inngåtte intervju-avtaler med myndighetspersoner ble avlyst i siste liten. Vi brukte for eksempel en hel dag på å presse oss inn til et intervju med Girls education unit, til tross for at vi hadde en klar intervju-avtale på forhånd. Det var krav om anbefalingsbrev, at vi måtte få tillatelse fra et annet departement, fram og tilbake en hel dag i Monrovia kaotiske trafikk før jeg svett og amper klarte å komme meg inn til Girls education unit. Uten hjelp fra de to lokale journalistene, som kjente kodene og hva som var beste strategi, hadde jeg alene vært ganske hjelpeløs.

Sikkerhetssituasjonen i Liberia er ikke god, å reise ut av Monrovia skal en være forsiktig med. Men jeg hadde som sagt gode hjelpere som jeg stolte på, og vi reiste ikke veldig langt ut på landsbygda. På kveldene var jeg aldri ute alene i Monrovia, det er ikke å anbefale fikk jeg høre. Det viktigste hva angår sikkerhet i Monrovia er å holde seg edru og frisk, og finne gode sjåførere.

15. Elefanten i rommet

Vi prøvde forgjeves å få et intervju med fredsprisvinneren i forbindelse med Liberia-turen. 13 dager før jeg reise sendte jeg mail med forespørsel om intervju. Tema ble tydelig angitt. Under oppholdet prøvde jeg også, jeg fikk kontakt med hennes presserådgiver. Svaret var at så lenge jeg skulle stille spørsmål om hennes forhold til Charles Taylor, ble det ikke noe intervju. Vi ga presidenten også etter hjemkomst mulighet til samtidig

imøtegåelse før publisering. Hele manuskriptet ble oversatt og sendt til hennes rådgivere. Vi hørte ingenting. i tillegg prøvde vi også fysisk å overbringe manuskriptet, slik at vi skulle unngå i ettertid å få beskyldninger om at de aldri har mottatt noen e post. Liberias president er kjent for å true journalister med søksmål. Det var en situasjon vi ikke ønsket. I skrivende stund har vi ikke fått noen reaksjon på dokumentaren fra fredsprisvinneren.

16. Lundestad svarer

I likhet med Ellen Johnson Sirleaf, så hadde nobelkomiteen en klar rett til samtidig imøtegåelse av vår dokumentar. ¹⁵Komiteens sekretær visste fra desember 2010 at jeg jobbet med dette prosjektet. Fra mai 2011 visste han også at det skulle ende i et Brennpunktprogram, da var jeg og intervjuet han. 25 september fikk Lundestad oversendt manuset til dokumentaren, slik at han skulle kunne sette seg inn i hva han skulle svare på. Vi hadde intervju avtale 4. oktober.

Programleder Håkon Haugsbø og jeg hadde på forhånd gått gjennom spørsmål, og planlagt intervjuet. Dokumentaren var så godt som ferdig på dette tidspunktet, intervjuet med Lundestad skulle hektes på etter min dokumentar, var planen. Slike konfrontasjonsintervjuer er alltid spennende- og nervepirrende. i denne dokumentaren sa vi jo rett ut at Nobelkomiteen har gjort ganske slett arbeid- det er kraftig kost fra NRK. Ved slike anledninger har jeg alltid et katastrofescenarie som spiller av som en tape inni hodet mitt: Lundestad har i samråd med Nobelstiftelsen i Sverige valgt å se bort fra kravene om hemmelighet, og drar fram Liberia-eksperter som har vært konsultert og som jeg har oversatt, han legger også fram alle kilder som viser seg å være gode på påstandene om hvilke framskritt Johnson Sirleaf har gjort i Liberia. Sjakk matt, liksom.

Men det viste seg å være en ganske annen situasjon Håkon Haugsbø, teamet og jeg møtte opp til. Men en ganske utfordrende situasjon ble det. Det viste seg at Lundestad ikke hadde lest mailen vi hadde sendt, med manuskriptet til hele dokumentaren. Det ble en rar situasjon, der jeg måtte forsikre meg om at han fikk ivarett sine presseetiske rettigheter. Lundestad sa at han ikke hadde fått lest manuskriptet, fordi det ikke lå ved noe vedlegg til mailen. Jeg spurte om jeg kunne være med inn på kontoret hans, så vi sammen kunne se om det var riktig. Jeg visste at manuskriptet ikke var lagt ved som vedlegg, men klipt inn i selve mailen. Lundestad fant fram mailen, jeg stod over skulderen hans, og sammen ble vi enige om at manuskriptet var i mailen. Han sa at han tok selv ansvaret for at han ikke hadde fått lest manuskriptet, og at han var klar for intervju. Han tok seg tid noen minutter til å sitte og lese manuskriptet inne på sitt kontor, mens vi ventet. Jeg hadde også en ganske grundig gjennomgang med han muntlig av innholdet i hele dokumentaren, før vi satte i gang intervjuet. Presseetisk følt jeg at vi nå var på tryggere grunn. Det var Lundstads eget ansvar at han ikke selv hadde satt seg

¹⁵VVP, paragraf 4.14. De som utsettes for sterke beskyldninger skal såvidt mulig ha adgang til samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger. Debatt, kritikk og nyhetsformidling må ikke hindres ved at parter ikke er villig til å uttale seg eller medvirke til debatt.

bedre inn i det vi skulle kringkaste, det sa Lundestad seg selv enig i.

17. Redigering

Selve dokumentaren skulle være på 45 minutter. 4 uker var satt av til redigering. Jeg valgte selv hvilken redigerer jeg ønsket, Kjersti Solhaug fra Dagsrevyen som jeg kjente godt, og som gjorde en fantastisk jobb. Jeg var hovedansvarlig for foto, Research, kommentar, og regi på dokumentaren. Derfor trengte jeg noen som kunne komme med innvendinger, og være djevelens advokat. I Kjersti Solhaug fikk jeg det jeg trengte. For å holde på interessen i en såpass lang tv dokumentar- og spesielt i dokumentarer der u mangler en tydelig og klar hovedperson som du følger- så trengs det en god og effektiv dramaturgi for å holde interessen oppe. En interessemotor i denne dokumentaren er rett og slett jakten på å finne sannheten, for å si det litt "flosklete". Det er min jakt på kilder som kan vite mer, som er det som gir framdrift i dokumentaren. Og at seeren undervis får svar på spørsmål som seeren reiser i løpet av dokumentaren. Det at vi forflytter oss geografisk bidrar også til å holde oppe en spenningskurve. Og at det underveis er en del overraskende funn, litt "lag på lag" avdekking, er også et bevist virkemiddel vi har brukt. Det Kjersti og jeg snakket mye om i redigering, var at det var viktig for vår egen troverdighet at vi unngikk påståelighet og retoriske virkemidler for å "ramme" Johnson Sirleaf og nobelkomiteen. Det var viktig å være saklig, nøktern, og forsiktig i formuleringene. Dette gjaldt også musikkbruk og andre effekter. Stoffet fikk tale, var mantraet vårt. Det var viktig for meg at vi ikke framstilte Johnson Sirleaf som noe politisk "monster", og at også det positive hun har bidratt med i Liberia kommer med. Derfor kom disse setningene blant annet med i dokumentaren:

" Spontant samles store og små til dans ved et cd-utsalg i Monrovia. Livsvilje og håp om en framtid preger et folk som er lei krig. Johnson Sirleaf har bevart en skjør fred. Internasjonal gjeld er slettet".

18. Gjennomslag

Å på forhånd skulle forutsi hva slags gjennomslag et journalistisk arbeid skal få, er som kjent veldig vanskelig. Ofte er det også store tilfeldigheter som påvirker gjennomslagskraften. Men det at en sak ikke får stort gjennomslag, kan også være fordi det rett og slett ikke er sterke nok interessegrupper eller personer som har noen klar interesse av at det blir en offentlig debatt i etterkant. Dette er noen generelle refleksjoner. For å være ærlig var jeg nokså skuffet over at dokumentaren ikke førte til mer debatt. Jeg fikk veldig mange positive tilbakemeldinger fra kolleger og på sosiale medier. Men noe offentlig ordskifte i etterkant var det svært lite av. Jeg tror at noe av forklaringen er rett og slett at ingen har hatt noen interesse av å sette i gang en debatt. Tvert i mot, fortielse er ofte en vel så effektiv medie-strategi som å protestere. Hadde det vært fakta-opplysninger jeg kunne vært tatt på, ville jeg garantert hørt det fra de som er under lupen i dokumentaren. Men til dags dato er det ingen som har reagert på eller

protestert på faktaene i og framstillingen i dokumentaren.

Et tilleggs-moment er nok at få dager etter vår dokumentar så ble tildelingen til EU kjent. Det skapte som kjent mye oppmerksomhet, vår dokumentar druknet nok i dette mediedrevet.

19. Hva er nytt?

*Ingen av verdens mest anerkjente Liberia eksperter har vært konsulenter for Nobelkomiteen, selv om Nobelkomiteen sier de har brukt internasjonale eksperter på alle fredsprisvinnerne.¹⁶

*Påstandene til Nobelkomiteen om hva Johnson Sirleaf har oppnådd i Liberia i sin presidentperiode holder ikke vann. Det er ikke dekning for å si at omfanget av voldtekt har gått ned. Og at jenter i økende grad tar utdanning er en tvilsom påstand, fordi frafallet av jenter i skolen skjer i stort omfang i ung alder.

*NRK er det første medium i Norge og internasjonalt som går i dybden når det gjelder fredsprisvinneren sitt forhold til Charles Taylor. Vi vil spesielt trekke fram intervjuet med Tom Woewiyu. Hans stemme og syn på Johnson Sirleaf er i liten grad kjent utenfor Liberias grenser.

*At president Johnson Sirleaf ikke går inn for noe forbud mot kjønnslemlesting, og at hennes regjering gir lisenser til bush-skoler der kjønnslemlesting foregår, har ikke vært kjent internasjonalt tidligere.

*Samlet sett gir vi et nyansert og riktigere bilde av en fredsprisvinner enn det bildet Nobelkomiteen har framstilt. For de fleste vil dette bildet være et viktig korrektiv til det bildet som serveres i både norske og internasjonale medier, etter fredsprisen.

¹⁶ BT hadde en artikkel der de var inne på noe av det samme sporet. (int. m Ellis bl.a) Vi gikk myer lenger i vår research og kontaktet alle kjente Liberia-eksperter. <https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayPDF&documentId=02002120111218381077&servicelId=2>